

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי
Ezra Orion Collection
Public Art Archive

כותרת: ספרים, ערפיליות אבק
גזרי עיתון, התכתבויות

מיקום בארכיון

ארגז: 14

תיק: 4

תת תיק: 6

Title: Books, Arpillot Avak (Dust Nebulae)
News clips, correspondence

Location in Archive

Box: 14

Folder: 4

Sub folder: 6

המכון לנוכחות ציבורית
המרכז הישראלי לאמנות דיגיטלית, חולון
archive@digitalartlab.org.il לחומרי המקור צרו קשר דרך

The Institute for Public Presence
The Israeli Center for Digital Art, Holon
For original materials please contact us at archive@digitalartlab.org.il

ג'הו"ח/ג' + אה"ח ג'ה
ה'תש"ח

+ לאורנה ספר / התאחדות הו"ח הספרים
2002/3/31

+ לאנן אהרונ' 18/4
+ לטרה'ל ואריה הרצ' 14/5

+ ל'תן 'נא' 5/11
+ ל'ת'ל 5/11

+ לאהרן 27/6
Ezra Orion Collection
Public Art Archive

+ לאהרן 2002/7/7
+ ל'ת'ל אהרונ' 24/10

+ לאהרן 10/7/11

+ לאהרן - ח'ב'ל ההסתדרות 24/10

+ לאהרן ק'ר'ל 2002/1/1

למסד פנא 27/10/82
(בז אילב שחל)

לספירג אור' ח'ג

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מכון דוידסון לחינוך
מרכז אסטרטגיה ופיתוח
מחקר למחקר הלאומי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

סיימסון קזיס זיס
85 50

אל"ף - הפצה והוצאת ספרים בע"מ

A L E F P U B L I S H E R S L T D .

49 NACHMANI STR.

TEL. 612003

TEL-AVIV 67136

רח' נחמני 49

טלפון 612003

תל-אביב 67136

יום 1.3.73 197

לכבוד

מר עזרא אוריון

מדרשת שדה בוקר

א.נ.,

אוסף עזרא אוריון

חשוב שכל על המפה "מקדח רוחות" -

מ-31.3.72 עד 1.4.71 נמכרו 168 ספרים

מ-1.4.72 עד 31.12.72 נמכרו 21 ספרים

Ezra Orion Collection

189 Public Art Archive

לפי 0.50 ל' הספר - 94.5 ל'

(חשעים וארבע לירות ו-50 אג').

בכבוד רב

אל"ף - הוצאת ספרים בע"מ

ALEF PUBLISHERS LTD.

49 NACHMANI STREET — TEL. 612003
67136 TEL-AVIV

אֶלֶף - הוצאת ספרים בע"מ

רחוב נחמני 49 - טלפון 612003
67136 ת-ל-א-ב-ב

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מגושת עזרא אוריון
Ezra Orion Collection
Public Art Archive

88-2/ק1

33 / 51

לעצמך אוויר, אדם!

הכלימה הובססה - באיור

דק! - דיוק שסי האמנות,

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

קלה,

לעצמך אוויר, אדם!
אוסף עזרא אוריון
Public Art Archive

לעצמך אוויר, אדם!

אדם, אוויר, אדם!

דדדד

אדם, אוויר, אדם!

ישראל ד"ר

השולח

מבוע עין המפרץ

דואר נע אשרת

מיקוד 25210

טלפון: 912118-9

לכבוד

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

ארכיון

המרכז הלאומי
למחקר ושימור
המורשת

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

עזרא אוריון

מבוע עין המפרץ

לכבוד מיקוד

ארכיון

שירת מורד בריק

עריכיות אבק מאת עזרא אוריון, הוצ' טרקלין.

לחיות — שה לעולה — אדם ערים...
אדם קטנים... בתי נתיבות... אדם
מישרפות — אדם הירושמיות...
הדי העניניים בתאי הברזל של
(76-75). אם כן, מצד אחד, הריהו
עד הגטל על עצמו כעין סבל-כפרה
(שה לעולה); מצד שני, הרי עד
מירד: "לחיות אי התנגדות —
גחלים קשי עורף — על מישר
הכניעה — המתכסה בכפור..." ועוד:
"חלל ריק! — אני צועק אליך!"
(83-82).

החד והאיך קיימים גם בחייון
הסיסה: אנשים, מאורעות, מצבים
גורלים טסים לעבר העד המתא;
אלא גם התיאצצמו טע לעברים. הוא
ומם טסיס-סובבים בחלל המוחשי-
הרוחני סביב מוקדים יגודיים: עזרי
צות ומרדשווא; יסורים ואבדן; מהפ-
כה גואלת ותסתאבות. מגואלת-
דמים; אהבה מייחלת ופרידה נח-
צת; גור כליין וגור זכרון; זעקה
למשמעות וכפירה באלוהים.

על מוקדים אלה דואים הדי הנטי-
רות והזריות של מלחמת האזרחים
בספרד; הדי אהבה ומחלת שבי-
פאריס; הדי מרדיות של גילאס

אוסף עזרא אוריון

ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

מכון לטיפוח תוכניות
מסגרת פורמלית לפרויקט
מסגרת פורמלית לפרויקט

קוסמוס האדום, המינה את סיסטויו
ב, מאות מיליוני שנות אור" (67).

אוריון שבר את מציגות המין
והמרחב. שוב אין מוקדם ומאוחר.
אין קרוב ורחוק בשטף החיים הוהר.
ריס. הכל נזכה, סב, ב"הרסלה".
מסתחרר ב"עלול", גיבט מבצע
לזכויות אסומה. מתחת לקרסו המים
השקופים. אלא שאינך משתחרר מן
הרושם. כי המשורר עצמו נסבך

בקשיה בלתי-נפתרת: מחד, הכל
נידון לכלייה ומאידך: הכל נזכה!
שום דבר לא אבד, אלא שקיימו
פחות גשמי ופעיל, יותר שקוע
ואווריר, אך מסיף ונועק את זעקות
איי התהנגדות... אי-כפי, שבידת
הקיום הנשמי אינה זהה כלל עם
מחיקת הקיים באשר-איי, שברר
יסורי האדם ואהבותיו כמו שברר
אסיות ואירופות מסיסים לנוע סביב
החיים, ושבים לנועק בגד: "טסא"
ליו הששה-שער" (וכו' (56, 59).

שנית! — גוררים אחיו התועה —
לא ע-נ-י-ת-! —" (66).

כל הסבל האנושי, כל התקוות
שנתבדו, נבלעים בתהומות של ריק
וזרם — ומתנגדים מול ממדי הדי

נאמן למוטיב ראשי בספריו, מציב
אוריון בחקר הכליות הגנויות —
את חוויות האהבה הבלתי-נשכחת,
הבלתי-נמחקת, הנצחית במרדה נגד
כל הגזירות. זאת האישות החווית
אליו, הכותנת-הקדושה, הילדה חס-
התאונים, אשת-הזרזים הלא-נר-
ויס-לעולם.

ע, אוריון מחדש את ההקשבה
לשתיקת בסמיני, "את ההקשבה
ההארכה המנוגנת של הברות-וצלי-
לים. בכך מציג הוא את משקלן
הסגולי (הנזכש) של מלים שדשות,
והנחל מסכנת הבדירות שבנושאים
שחוקים מדי. למשל: "אותות חיי-
חורחתי-חיי" הם ציור ציליים של
שפירת אביה, ובה-בעת התגלמות
צו ראשי של יצירה המורדת במוות.

אמנם, קשה להתעלם מסימני הדי
פער הסגנוני שבין לשון שירה
ייחודית, בין שפת-דיבור שיגרתית
ובין גושה טכנולוגי מחודר. לעיתים
מצטרפים הסגנונות זה לזה באורח
אורגני, ולעיתים — מתנגשים זה
בזה. עסיזות בולטים בספר הזה
יותר מאשר בקודמו צירופי לשון
חריגניים, למשל, תיאורים, קס-
מייס" השואבים מחוויות המידבר:
"באה צייה גריסית מסאסא עד אוספ
ללא עפעף — באות ציות מישרי
אבק — שית קרה בערוץ ברזל —
בא בא לחוש סלע — קורע עור
מכתש בחצץ — בא עוד סלע
תתום העלטה רוגמת איתנוני
— באות חרשות על-על-אבק
— שמי נחרשת אפורה — מרצת
— רכסי — אבן בקועים —
סדוקי און צל — גזע קליפות
אבן — ציחחות — צמרות
דממה" (38-39).

ספר-שירים משכיל להביע מעור
רבות עמוקה בנפתולי תקופה שבעת
אמנות. במבט אישי מעולה (לא
בלתי-מרובלתי), ההופכי לנכס יקר
בידי הקולטים-יומשרים על גל
הדימא.

לגל המעצור
10/6/77

לגל המעצור
10/6/77

לגל המעצור
10/6/77

לגל המעצור
10/6/77

לגל המעצור
10/6/77

שירת מורד בריק

ע"פמיליות אב"ק מאת עזרא אוריון, חז"ל סרקולין.

מצוה הוא לכתוב על-ספרו חדש של עזרא אוריון, בתחנתו וביתו, חקשני — באשר אינו שוע לאום נות'השעה, דבק בדרכו האקוסטית, בבסתב נצואיו המוסיות — עז ואח מורד לטובת'האדם המוסר.

בדירתו בניה כרצ'ה צלילים, שהי' קול, דימויים, מעשים ומוטיבים החרוטים על-עצמם, בחריצות מרד גרות. כל אלה מהדהדים בסרקולין צלילת שניה צלילת, חחרת שניה באבק, ובחבת — אל נצח הכוכבן רק מי שכוונן את מקלטו אל החרד המאמץ, וכל קלסו שירה זו. אך אם כיוון חשב — יוצג עזרת סוגם לטרת המעשית-החללית לביטוליות. דת שב'החרד' הנראש, ובידלוג מנושא לנושא. כי אין שירים ביד דדים. טיט העד בחלל הכוכבן אינה נפסקת אלא בשקיות סדירות, שארכן והביטולן כמעט שות ל' צלילי העדות עצמם.

שירת אוריון דומה ביותר לסרטו של קורבוס: אודיסאה בחלל'. ההשלכת במרחב העציר; הרקע — אל-מערב; מנגינת הספרות; חיונות הביטויים שהביתת הם מסות צבירי-צליל מיוחדים במינם. ויש בשירה זו מלוג דה-פמי של הצפית אסטרונומית עם אתמוספירה אי' רופית ועם מידבריות יס'יחיות, חול וכפר ועל-עליל וכוונות של אנשיות דרומת מליונים.

אוריון המשרד במסע בו פתח בספריו 'לילה ברחבי', אבא הוות' ו'סרימאל רוחות', אך נדמה לי שבגו והרמיס שהא את נשואיו, והקנת להם יותר כוח עזרת מפורש: כל בכי על פני האדמה — אני כל... אל תרעד באבא... אני רוצה

לחות — שה לוחות — אדם ערים... אדם קטנים... בתי נתיבות... אדם משרפות — אדם הרושמות... (76-75). אם כי מצד אחד, הריחו עד הנוטל על עצמו כעון סליכמה (שה לוחות) — כמד שני, הרי ע' מרד: 'לחות איי התנגדות — בחלים קשי עורף — על משרו הכניעה — ההתכסה בכפר...' ועוד: 'חלל רק! — אני צועק איין' (82-83).

החד והאיך קיימים גם בחיון המסית: אנשים; מאורעות, מצבים גולמים סמים לצבר העד המתאר; אלא גם אדם עצמו סל לעברים. הוא דומ סמים-סיבבים בחלל המחרתי הרחמי כביב מוקדים ינונדים: ערי צות ומרד'שוא; וסרטים ובאדן; מהפ' בה גולאת והמתאבות מגולאת'האב; אהבת מייחלת ופריזה נח' רצון: גור כליון וגור כוכבן; עזקה למשעושת וכפריה באלוהים.

למסדס אלה דואים הדי הגיט'ות והוריות של מלחמת האזרחים בספרד; הדי ומחרת שבי' פאריס; הדי מרירות של גילאס

הינוסלבי ופאלאד העיב; הדי מריר דות השיא של אידסה קרונשטאדט; הדי העינויים בתאי הברול של ארכיפלגים סבייטיים; הדי עקידות יצחק; עיניו שבת' הבנים והתאב' דות מצדה; אסונות תעופה (25); שרפות נאפלאם; מארות אושוויץ והורשמות; ועמבר לוכי' השמות שהי — סמלים סריאליסטיים של נולדו בחוקם:

...רואים משית חג ונכנס לנחיתה — מדליקים אורות מסלול — והוא גוהר — גוהר — ומתרחס על הי' קרקע — לפד — (65). — בכתדלה — יופיע אלוהים בפנינו — יוענה לשאלות המאמינים — עכשו רואים אותו מעבר לתורשות הרמקולים — סניף לאס את תרועותיו — צע' קה — האם לא אלה כחחת איתנו באירופה! — צעה — לא ענית! — גורס אחו החוצה — לא ע' — י! — (66).

לסכל האנשי, כל התקוות שנחבדו, נכלעים בתחומות של הי' וזרם — ומתגמדים מול מצדי הי'

קוסמוס האדיש, המנעה את שילוחיו ב,מאול מליוני שנות איר' (67).

אוריון שבר את מחיצותו הזמן והתרחב. שוב אין מרמס ומאמר, אין קרוב ורחוק בששף התיים חוכיו רים. חבל נופח, סבב ב,קוסמול'ה מסתחרר ב,על-על, ניצב כמבע' לוכותית אטומה מתחת לקרנם השום השקופים, אלא שאינן משתחרר מן הרושם, כי המשרור עצמו נהפך בקושיה בלתי-נפחת: מחד, הכל ניזון לכליית ומאריך: הכל נוכח! שום דבר לא אבד, אלא שקימו פחות בשמי ופועל, יותר שקוף ואווירי, אך מסיף וזועק את עזקות 'אי, התהגדות'... איסכן, שבירת הקוים הגשמי אינה וזה כלל עם מחתק הקימו באשר-הוא שברו יסורי האדם ואבותיו כמו שברו אסיות ואירופות מוסיסים לזוע סביב'הן, ושבבי' לזוע נגד — סטאן לין השפה-על'ה נגד — צוק, תעושת — מכון לתחריבות צוק' — ספרדי הנהל — מקבל שותו כל יום בין ארבע לשש' — בתי. אריזה לאנשים' (וכו' 58-59).

נאמן למוטיב ראשי בספרו, מציב אוריון מחד הכליות הגזרות — את חזוית ההאבה בלתי-נשכחת, הכלתי-נחשת, הנצחית במרדה נגד כל הגזירות. זאת האשעה החזרת אילת הכהונה-האדשית חלית חס' רח'האנים, אשתי-האדים האוירי' ויס'לעולם.

ע. אוריון מחדש את ההקשבה לשתיקות בסימוני —, את האריכה המנוגגת של הברחת וצלי' לים. בכך מצליח הוא את משקלן הסגולי (הנשכח) של מלים שדומות ונחלץ מסכנת הברידות שבנשואים שחוקים-סגלי, למשל: 'אותות חור' חזי'חזי'חזי' הם ציר צלילים של צפירת אניות, ובהיבט התלגלות צו ראשי של יצירה המורדת במות.

אמנם, קשה להתעלם מסימני ה' פער הסגנוני שבין לשון שירה ייחודית, בין שפת-דיבור שגרתית וכן נוסח סגנוני מחדד. לעיתים מצטרפים הסגנונות זה לזה באורח אורגאני, ולעיתים — מתנגשים זה בזה. עמ'אות בולטים בספר הזה יותר מאשר בקדמוני צירוף לשון חז'ספמיים למשל, תאוריות, 'ספי' מיים' השאובים מחזוית המערב: 'באה ציף גריסית מסלאת עד אופק ללא עפק — באות צות מישורי' אבא — שח קרת בערז' ברול — בא בא לוחש סלע — קרע עיד מתחש בחצץ — בא עוד סלע תעום העלטה רונגת אוטגו' — באות חורשות על-על-אבא — שמי נחושט אפורה — מרצדת — רכסי אבן בקעים — סדוקים אין צל — גועי קליפות אבן — צחיתות — צפרות צממה — (38-39).

ספרשירים משכיל להביע מעו' רבות עמוקה בנפתולי תקופה שבעת' אכזובה. במבע אישי מעולה (לא בלתי-סובלמתי), ההופס לנוכס יקר בדי' הקולטס'ומשדרים על גל דומה.

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מכון לתוכניות דיגיטליות
מרכז למחקר ופיתוח דיגיטלי
מכון לתוכניות דיגיטליות

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

לגל המצגת
10/6/77

שירת מוֹרֵד פָּרִיק

'ערפיליות אבק' מאת עזרא אוריון, הוצ' טרקלין.

מצווה היא לכתוב על ספרו החדש של עזרא אוריון. בתעוזתו ובייחודו העקשני - באשר אינו שועה לאופנות-השעה, דבק בדרכו האקוסטית, במסכת נושאי המיוסרת - עד ואח, מוֹרֵד לכוכב-האדם המיוסר.

שירתו בנויה כרֶצֶף צלילים, שתיקות, דימויים, מעשים ומוטיבים החוזרים על עצמם בריאציות מודגות. כל אלה מהדהדים במסלולי-עלילה שאינה עלילה, חתירה שאינה חותרת לכאורה אלא אל התאפסות באבק, ובה בעת - אל גֶּצַח הזכרון. רק מי שכיוון את מקלטו אל התָּדָר המתאים, יוכל לקלוט שירה זו. אך אם כיוון היטב - יוצף עדות סוגסטיבית, הכובשת-והולכת לב-ופליות.

למרות המעקשים, הצרימות והצרידות שביהדהוד הנושאים, ובדילוג מנושא לנושא. כי אין שירים בודדים. טיסת העד בחלל הזכרון אינה נפסקת אלא בשתיקות סדירות, שאורכן ותכיפותן כמעט שוות לצלילי העדות עצמם.

שירת אוריון דומה ביותר לסדרו של קובליק, "אודיסאה בחלל". ההפלגה-במררחב הפֶּעוּר; ההרקהה אל-מעבר, מנגינת הספירות; חזיונות הביעותים שבה-בעת הם מסעות צבע-וצליל מיוחדים במינם. ויש בשירה זו מיזוג חד-פעמי של תצפית אסטרונומית עם אטמוספירה אינרפית ועם מדבריות ים-תיכונית, חול וכפור ועלעולי זכרונות של אנושות רדופת פליונים.

אוריון המשיך במסע בו פתח בספריו 'לילה גבוה', 'אבק רוחות' ו'טרמינאל רוחות'. אך נדמה לי שבגר והרחיב עתה את נושאו, והקנה להם יותר כוח עדות מפורש: "כל בכי על פני האדמה - אני בו... אל תרעד, אבא... אני רוצה להיות - שֶׁה לעולה - אדם ערים... אדם קטרים... בְּתִי נתיבות... אדם משֶׁפּוֹת... אדם הירושימות..." (עמ' 75-76).

אם כן, מצד אחד, הריהו עֵד הנוטל על עצמו כעין סבל-כֶּפֶרָה (שֶׁה לעולה); מצד שני, הרי עֵד מוֹרֵד: "להיות אינן התנגדות - גֶּחֱלִים קְשֵׁי עוֹרָף - על מישור הכניעה - המתקפה בכפור..." ועוד: "חלל ריק! - אני צוֹעֵק אליך!" (עמ' 82-83). החד והאידיך קיימים גם בחזיון הטיסה: אנשים, מאורעות, מצבים גורליים טסים לעבר העד המתאר; אלא גם הוא-עצמו טס לעברם. הוא והם טסים-סובבים בחלל המוחשי-הרוחני סביב מוקדים ניגודיים: עריצות ומְרָד־שוא; יסורים ואבדן; מהפכה גואלת והסתאבות מגואלת-דמים; אהבה מייחלת ופרידה נחֶפֶזת; גֶּזֶר פֶּלִיין וגזר זכרון; זעקה למשמעות וכפירה באלהים.

איגמר ימיו 78
2 X
94

על מוקדים אלה דואים הדי הגיטרות והיריות של מלחמת האזרחים בספרד; הדי אהבה ומחלת שבתאריס; הדי מרידתם של ג'ילאס היגוסלבי ופאלאך הצ'כי; הדי מרידות השיא של אונסדא וקונשטאדט; הדי העינויים בתאי הברזל של ארכיפלגים סובייטיים; הדי עקידות יצחק; עינויי שבעת הבנים; התאבדות מצדה; אסונות תעופה (עמ' 25); שריפות נאפלאם; מראות אושוויץ והירושמה; ומעבר לזכרי השמדות שהיו - סמלים סוריאליסטיים שנולדו בחיסק:

"רואים משיח חג ונכנס לנחיתה - מדליקים אורות מסלול - והוא גוהר - גוהר - ומתרסק על הקרקע - לפיד - - - (עמ' 65).

"היום - - - בכתדרלה - יופיע אלהים בפנינו - ויענה לשאלות המאמינים - - - עקשו רואים אותו מעבר לחורשות הרמקולים - - - מניף לאט את זרועותיו - - - צעקה - - - האם לא אתה טבחית אותנו באירופה! - - - צעקה - - - לא ענית! - גוררים אותו החוצה - לא ע - ני - ת! - - (עמ' 66).

כל הסבל האנושי, כל התקוות שנתבדו, נבלעים בתהומות של ריק זורם - ומתגמדים מול מדי הקוסמוס האדיש, המונה את טיסותיו בימאות מיליוני שנות אור (עמ' 67).

אוריון שבר את מחיצות הזמן והמרחב. שוב אין מוקדם ומאוחר, אין קרוב ורחוק בשטף הזכורים. הכל נוכח, סב, בקונסלה, מסתחרר בעלעול, ניבט מבעד לזכוכית-אטומה. מתחת לקרום המים השקופים. אלא שאינך משתחרר מן הרשם, כי המשורר עצמו נסתבך בקושיה בלתי-נפתרת: מחד, הכל נידון לכלייה ומאידך, הכל נוכח! שום דבר לא אבד, אלא שקימו פחות גשמי ופעיל, יותר שקוף ואוורירי, אך מוסיף וזועק את זעקות "איי ההתנגדות"... אם כן, שבירת הקיום הגשמי אינה זהה. כלל עם מחיקת הקיום באשר-הוא. שביר יסורי האדם וההבדליו, כמו שביר אסירות ואירופות, מוסיפים לנוע סביב החיים, ושבים לזעוק נגד "סטאלין הששה-עשר" - נגד "צדק, תעשיות" - "מכון לתערובות צדק" - גפרורי הצלה" - "מקבל שוחד כל יום בין ארבע לשש" - "בתי אריזה לאנשים" - וכו' (עמ' 56, 58-59).

נאמן למוטיב ראשי בספריו, מציב אוריון בתוך הכליות הגזרות - את חווית האהבה הבלתי-נשפחת, הבלתי-נמחקת, הנצחית במרדה נגד כל הגזירות. זאת האשה החוזרת אליו, הפוהנת-הקדושה, הילדה חסרת-האונים, אשת-הדודים הלא-גרויים-לעולם.

ע. אוריון מחדש את ההקשבה לשתיקות בסימוני - - - "את ההארכה המנוגנת של הברות וצלילים. בכך מציל הוא את משקלן הקגולי (הנשכח) של מלים שדופות, ונחלץ מספנת הבדידות שבנושאים שחוקים-מד. למשל: "אותות חי-חי-חי-חי-חי" הם ציור צלילים של צפירת אוניה, ובה-בעת התגלמות צו ראשי של יצירה המורדת במוות.

אמנם, קשה להתעלם מסימני הפער הסגנוני שבין לשון שירה ייחודית, בין שפת-דיבור שגרתית ובין נוסח טכנולוגי מחודד. לעתים מצטרפים הסגנונות זה לזה באורח אורגני, ולעתים - מתנגשים זה בזה. עס-זאת, בולטים בספר הזה יותר מאשר בקודמיו צירופי לשון חד-פעמיים. למשל, תיאורים "קוסמיים" השאובים מחוויית המדבר; "באה ציה גריסית מסמאת עד אופק ללא עפעף - באות ציות מישורי אבק - שיח קרח בערוץ ברזל - - בא בא לוחש סלע - קורע עוד מכתש בחצץ - - בא עוד סלע - תהום העלסקה רוגמת אותנו - - באות חורשות עלעולי-אבק - שמי נחושת אפורה - מרצת - - רכסי אבן בקועים - - סדוקי אין צל - - גזעי קליפות אבן - - צחיחות - - צמרות דממה - - " (עמ' 38-39).

ספר-שירים משפיל להביע מעורבות עמוקה בנפתולי תקופה שבעת אכזבות, במבע אישי מעולה (לא בלתי-פרובלמטי), ההופכו לנכס יקר בידי הקולטים-ומשדרים על גל דומה.

על המשמר, 10.6.77

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

ישראל רינג

שירת מוֹרְד פְּרִיק

‘ערפיליות אבק’ מאת עזרא אוריון, הוצ’ טרקלין.

מצווה היא לכתוב על ספרו החדש של עזרא אוריון. בתעוזתו ובייחודו העקשני - באשר אינו שועה לאופנות-השעה, דבק בדרכו האקוסטית, במסכת נושאים המיוסרת - עד ואח, מוֹרְד לכוכב-האדם המיוסר.

שירתו בנויה כרֶצֶף צלילים, שתיקות, דימויים, מעשים ומוטיבים החוזרים על עצמם בוריאציות מודגות. כל אלה מהדהדים במסלולי-עלילה שאינה עלילה, חתירה שאינה חותרת לכאורה אלא אל התאפסות באבק, ובה בעת - אל גֶּצַח הזכרון. רק מי שכיוון את מקלטו אל התָּדָר המתאים, יוכל לקלוט שירה זו. אך אם כיוון היטב - יוצף עדות סוגסטיבית, הכובשת-והולכת לב-ופליות.

למרות המעקשים, הצרימות והצרידות שב־הדהוד¹ הנושאים, ובדילוג מנושא לנושא. כי אין שירים בודדים. טיסת העד בחלל הזכרון אינה נפסקת אלא בשתיקות סדירות, שאורכן ותכיפותן כמעט שוות לצלילי העדות עצמם.

שירת אוריון דומה ביותר לסרטו של קובריק: ‘אודיסאה בחלל’. ההפלגה-במרחב הפְּעוּר; ההרקה-אל-מַעְבָּר; מנגינת הספירות; חזיונות הביעותים שבה-בעת הם מסעות צבע-וצליל מיוחדים במינם. יש בשירה זו מיזוג חד-פעמי של תצפית אסטרונוטית עם אטמוספירה איתופית ועם מדבריות ים-תיכוניות, חול וכפור ועלעולי זכרונות של אנושות רדופת פליונים.

אוריון המשיך במסע-בן פתח בספריו: ‘לילה גבוה’, ‘אבק רוחות’ וטרמינאל רוחות. אך נדמה לי שבגר והרחיב עתה את נושאו, והקנה להם יותר כוח עדות מפורש: ‘כל בכי על פני האדמה - אני בן... אל תרעד, אבא... אני רוצה להיות - שֶׁה לעולָה - אדם ערים... אדם קטרים... בְּתִי נתיבות... אדם משְׁרָפוֹת... אדם הירושימות...’ (עמ’ 75-76).

אם כן, מצד אחד, הריהו עד הנוטל על עצמו כעין סבל-בֶּפְרָה (שֶׁה לעולה); מצד שני, הרי עַד מוֹרְד: ‘להיות אֵין התנגדות - גְּחִלִים קְשֵׁי עוֹרָךְ - על מישור הכניעה - המתבססה בכפור...’ ועוד: ‘חלל ריק! - אני צוֹעֵק אליך!’ (עמ’ 82-83). החד והאידיך קיימים גם בחזיון הטיסה: אנשים, מאורעות, מצבים גורליים טסים לעבר העד המתאר, אלא גם הוא-עצמו טס לעברם. הוא והם טסים-סובבים בחלל המוחשי-הרוחני סביב מוקדים ניגודיים: עריצות ומְרָד-שְׂוֹא; יסורים ואבדן; מהפכה גואלת והסתאבות מגואלת-דמים; אהבה מייחלת ופרידה נחֶרֶצֶת; גֶּזֶר פְּלִיז וגזר זכרון; זַעֲקָה למשמעות וכפירה באלהים.

על מוקדים אלה דואים הדי הגיטורות והיריות של מלחמת האזרחים בספרד; הדי אהבה ומחתרת שבפאריס; הדי מריתם של גילאס היוגוסלבי ופאלאך הציכ; הדי מרירות השיא של אוסטה וקונשטאדט; הדי העינויים בתאי הברזל של ארכיפלגים סובייטיים; הדי עקידות יצחק; עינוי שבעת הבנים; התאבדות מצדה; אסונות תעופה (עמ' 25); שריפות נאפלאם; מראות אושוויץ והירושימה; ומעבר לזכרי השמדות שהיו - סמלים סוריאליסטיים שנולדו בחינם:

"רואים משיח חג ונכנס לנחיתה - מדליקים אורות מסלול - והוא גוהר - גוהר ומתרסק על הקרקע - לפיד - - -" (עמ' 65).

"היום - - בקתדרלה - יופיע אלהים בפנינו - ויענה לשאלות המאמינים - - עכשו רואים אותו מעבר לחורשות הרמקולים - - מניף לאט את זרועותיו - - צעקה - - האם לא אתה טבחית אותנו באירופה! - - צעקה - - לא ענית! - גוררים אותו החוצה - לא ע - ני - ת! - -" (עמ' 66).

כל הסבל האנושי, כל התקוות שנתבדו, נבלעים בתהומות של ריק זורם - ומתגמדים מול ממדי הקוסמוס האדיש, המונה את טיסותיו ב"מאות מיליוני שנות אור" (עמ' 67).

אוריון שבר את מחיצות הזמן והמרחב, שוב אין מוקדם ומאוחר, אין קרוב ורחוק בשקף הזגורסון הכלל ונבחרה סבב בקווסלה, מסתחרר ב"עלעול", ניבט מבעד לזכוכית, אטומה. מתחת לקרום המים השקופים. אלא שאינך משתחרר מן הרושם, כי המשורר עצמו נסתבך בקושיה בלתי-נפתרת: מחד, הכל נידון לכלייה. ומאידך: הכל נוכח! שום דבר לא אבד, אלא שקיומו פחות גשמי ופעיל, יותר שקוף ואוורירי, אך מוסיף וזועק את זעקות "אני ההתנגדות"... אם כן, שבירת הקיום הגשמי אינה זהה כלל עם מחיקת הקיום באשר-הוא. שבדי יסורי האדם ואהבתו, כמו שבדי אסיות ואירופות, מוסיפים לנוע סביב החיים, ושבים לזעוק נגד סטאלין הששה-עשר - נגד "צדק, תעשיות" - "מכון לתערוכות צדק" - גפרורי הצלה - "מקבל שוחד כל יום בין ארבע לשש" - "בתי אריזה לאנשים" - וכו' (עמ' 56, 58-59).

נאמן למוטיב ראשי בספריו, מציב אוריון בתוך הכליות הגזרות - את חווית האהבה הבלתי-גשכחת, הבלתי-נמחקת, הנצחית במרדה נגד כל הגזירות. זאת האשה החוזרת אליו, הכוהנת-הקדושה, הילדה חסרת-האונים, אשת-הדודים הלא-נרזיים-לעולם.

ע. אוריון מחדש את ההקשבה לשתיקות בסימוני - - -; את ההארכה המנוגנת של הקרות וצלילים. בכך מציל הוא את משקלן הסגולי (הנשכח) של מלים שדופות, ונחלץ מסכנת הבדידות שבנושאים שחוקים-מדי. למשל: "אותות חייו-חייו-חייו" הם ציור צלילים של צפירת אוניה, ובה-בעת התגלמות צו ראשי של יצירה המורדת במוות.

אמנם, קשה להתעלם מסימני הפער הסגנוני שבין לשון שירה ייחודית, בין שפת-דיבור שגרתית ובין נוסח טכנולוגי מחודד. לעתים מצטרפים הסגנונות זה לזה באורח אורגני, ולעתים - מתנגשים זה בזה. עס-זאת, בולטים בספר הזה יותר מאשר בקודמיו צירופי לשון חד-פעמיים. למשל, תיאורים "קוסמיים" השאובים מחוויית המדבר; "באה צ'יה גריסית מסמאת עד אופק ללא עפעף - באות ציות מישורי אבק - שיח קרח בערוץ ברזל - - בא בא לוחש סלע - קורע עוד מכתש בחצץ - - בא עוד סלע - תהום העלקה רוגמת אותנו - - באות חורשות עלעולי-אבק - שמי נחושת אפורה - מרצדת - - רכסי אבן בקועים - - סדוקי אין צל - - גזעי קליפות אבן - - צחיחות - - צמרות דממה - - "

(עמ' 38-39).

ספר-שירים משפיל להביע מעורבות עמוקה בנפתולי תקופה שבעת אכזבות, במבע אישי מעולה (לא בלתי-פרובלמטי), ההופכו לנכס יקר בידי הקולטים-ומשדרים על גל דומה.

'על המשמר', 10.6.77

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

הבנו לטובתנו כי צורכים
אנחנו סטודיו FCA ונעזרים
מקד לנאמן המאמץ

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

ישראל רינג

חויות מעולם הצלילים

עזרא אוריון: 'טרמינל רוחות',
הוצאת סרקלין ליד עקד, 1975.

זהו נהר יוצא-דופן בנוף השירה העברית. אם תרד אליו בקשב פתוח, בנכונות נפשית, ב"אוזן מוסיקלית", סופך שתצא נשכר ממסע מיוחד-במינו. איני מכיר את ספריו הקודמים של עזרא אוריון: 'לילה גבוה' ראבק רוחות'. עליהם חתם בשם אסף בן-נר. בהקדמה ל'טרמינל רוחות' הוא מציין, כי הספר אינו אלא המשך רצוף לקודמיו, כי יש לשמוע את המלים כפסי-קולות הבאים לאט וכמעט בלחש. אכן, זהו "שקף אטי וקולות", כלשון כותרת-המשנה: שטף המתנהל בהפסקות ובדקמות, במחזורים ובהתלקחויות, וברסיסי עלילה נמוגים על-פני 59 עמודים. (בית-ההוצאה לא טרח לסמן עמודים ולהקל בכך על "פענוח" המבנים והמוטיבים).

שקף הקולות מהו? מסע של זכרונות. מסע ממש דרך תחנות הקטרו של פאריס, מסע דמיוני אל חוויות עבר, תוך קשב מרוחק אל ליחוש מתיס-חיים. כבר שני העמודים הראשונים משכנעים אותך, כי לפניך פס-קול לתסריט טלוויזיוני, לכל-הפחות לתסכית רדיופוני. עולם הצלילים מושל בכיפה, כדי-כך, שניכר חסרונם של סימני-ביצוע מוסיקליים. בליטות זו של המצלול הלשוני משיבה למילה הבודדת, להברה הבודדת, את תהודתן המכשפת, המתענגת בזכרון רוחות. מתוך רצף נקטע של מלים ענייניות, הנמסות בצליליהן, המתערבות בקולות של צפירת אניות וטפיפת מים, זונקים פתאום מראות אחוזי פיוט סוריאליסטי:

"ואני רואה אותו - 1 - / רץ רץ צוחק על-פני המים באור המסקמא / ...
עכשו עוברים דרכו הכדורים ... (קאט) וכך ... נטוי לאחוריו / רובה בכף ידו
הפתוחה / סוליות רגליו כנעט נוגעות / ברמות החשופות של אראגון - - -"
(ראה שער הספר). סיום זה במספר רבים: "רמות חשופות", מטיח בפנינו נופים ממעוף-המטוס, ממעוף הרוחות, המוסיפות לרוץ את ריצתן אלינו.
אם כן, שקף הקולות מהו? לא עלילה סדורה, אלא תמונות דואות ורסיסי שיחות. חזרות עקשניות על מוטיבים גורליים. בחיי מי? שיבוץ אדריכלי של מבני הגדים במחזוריות חתרנית. לקראת מי? חידות ואווירת חידות.

אולם איני זוכר בשירה העברית נסיון כה כן וחשוף, כה בלתי-מצועצע ובלתי-מנופח, כה **אוקסנטי**, להחיות אטמוספירה סוריאליסטית, לתאר מפגש ישיר בין אדם חי לרוחות הפוקדות אותו, המתקשרות איתו, והגוססות לאטן אל אָפְסִי-קול. אפשר ובעיקר-של-דבר זהו עיצובה הצנוע, המחוספס-מעט והקשוב-מאד של **חווייה "פארא-פסיכולוגית"**, אשר אירעה לאדם יחיד, ועם-זאת הריהי בבואת-רסיסים של דור מופָּה, של ציביליזציה בתמוטתה.

אדם זה אהב נערה בת 16, בפריס. (ואולי בלימסול שבקפריסין, עמ' 10). עמה הוא נסע בְּמֶטְרוֹ. עמה הוא ישב "לשולחן ההוא בקפה הריקי" (עמ' 15, 19, 50): עמה השתובב מעט - ותהה הרבה על שלוש שאלות מציקות: "האם / יש שחר לחיינו?" - "האם יש אלהים?" - "האם יש משהו מעבר לחיים האלה?" היא השואלת, והוא המשיב תמיד, על הכל: "אל תצחיקי". כופר ותיק ומנוסה, שאינו מרפה ממנה, שמחזיק בכפות ידיה הקרות, שמתיר את כפתורי לבושה, שזוכה לשמוע מפיה פעם אחת-לתמיד: "אני שמחה שנולדת" - ולכן: "פתאם בְּכִיתִי דקה" (עמ' 18).

על פגישתם נגזר פירוד "אסור לי לראות אותך יותר", והפָּתֵק, הפתק הנצחי: "מיד אשוב" (עמ' 9), שאחריו אין שיבה; שאחריו המברקים: "לא נגדראה עוד", "לְעֵד", "סלח", "אני נוסעת מחר בבוקר", "אל תבוא לקרמִיגֵ'ל" - "אל תרדוף" (עמ' 22).

דווקא משום כך מוכרח הוא לרדוף, נפתח לפניו טרמינל של **רוחות**. מוכרח הוא להתקשר עם **אלה-שמעבר**, עם **זו ששמחה**, כי נולד. הטרמינל מתרחב והולך, נהפך תחנה למפגש-חוזר עם **רוחות שייקרו לו**. עם אנטונוב אובסיינקו, שפיקד על **ביבוס-ארמוני-החורף** ב-1917; עם יאן פאלאך, שהצית עצמו בפראג ב-1969; עם לוחמי ספרד, עם קרונות המובלים-למוות, עם ניצולי השואה, שקפצו אל הים כדי להנצל משבי הבריטים. עם זכרי מהפכות ומלחמות שקברו תחתיהן את נכסי התרבות:

"קונצ'רטו לנבל ולתזמורת מאת הַנְדֵל - ל - / ואחר-כך מוזיקת לילה זעירה-ה - / ואחר-כך נאפלאם - / ואחר-כך שוברט - נאפלאם - סונטה בסול - נאפלאם - יוהן - נאפלאם - סְבִסְטִיאן - נאפלאם - ... " (עמ' 31). הערים מתרוקנות. "אנחנו עוזבים ... במקומנו אפשר יהיה לשים-ם - ארגזים וקופסאות - " (עמ' 25, 31).

האדם החי הזוכר את אפסיות האדם וגבורתו, את התרוקנות הערים מן האדם החי, הוא שרואה את רוחות האדם מבעד ל"זכוכית נגד רעש", רואה איך

גוררים הסוהרים את האסיר ב"מסדרון המהדהד", ואיך עתה הוא "דואה על-פני הקרח" / תור - פורס ידיים - / אור תור נוגה על פניו. והנה, כשם שהערים התרוקנו משלום ומתרבות והתמלאו אלימות, כן רואה האיש את המתים הדואים ריבתוכם עיר ללא נפש חיה - - * (עמ' 39).

חידות ואווירת חידות. אף-על-פי-כן ברור, כי **אלהים** הוא הנשפט, והאדם הוא הנענש ומוצא להורג. "אלהים" - לא הניד עפעף ביציע - - כל מלחמת - העולם השניה - - ה - - * (עמ' 27). בעקשנות נצמדת אוזנו של האיש החי לשיח הרוחות, כי הוא רוצה לשמוע, לדעת אמת אחרונה, למרות שאז, בשיחותיו עם בת ה-16, התרברב ככופר-בעיקר. עכשו לקראת סוף המסע, כאשר לחש הרוח הולך ופוחת, כאשר גם קיומו הערטילאי הולך ונגוז ב"כבישי הגנח הנקיים", הוא קולט תשובה גזורה לתהיותיו:

"עוד מעט אקפא - א / אנשים הם קהילות מכשיגי מכים - - / - אלהים-ם קיים רק אי-שם במוחותיהם / החיים הם המחנה השמדה - - / - שאיש לא שב ממנו - - / - / ותהומות צחוק - תהומות - צחוק - תהומות - תהומות - - * (עמ' 54).

וכל העת מאבק פרובלמטי בין **רמות הלשון השונות**. מחד, הרצון שלא לשקר ולא "לשפץ" נתונים, מאלץ את המחבר לצטט דברים-כמו, בחשפונם הפרוזאי, בפנימותם העילנות ולא להרתע, למשל, מעימות מגושם בין "האם יש אלהים?" ובין "אל תצחיקי". מאידך, הרצון לחדור לפני-ולפנים, הכוח לצלול עד עמקי חוויות-שמעבר, מעלה לקראת הסוף (עמ' 44-45, 49-50, 52-53) כמה קטעי שירה בעלי אינטנסיביות סוגסטיבית נעלה (כמותם קראתי אולי אצל טוביה ריבנר ב"ניסע אל המקום"). כבר הקולות מתעמעמים, כבר הוא קורא: "אינני שומע - - - תצעקי אם את יכולה! / - - תצעקי - י - ! * (עמ' 42).

והנה צוהר:

"עמוק בתהומות האבן

שומעים דממה

- - דממות - -

- - משם באתי - -

- - -

בתי אבן רעולי פנים חסומי פה

מדרגות אבן אוספות גובה

- - אוספות אויר - -

עוברות חומות אבן על לחי הר

שומעים אמת מים מלחשת
בשמלת מים - חצץ - אור
ברושים כמו טילי עלקה
באור המסקמ
נקיסי אבן גרמי גרניט
מבוקעי אור קפוא
- - חי בתהומות האלה
דומה לבני האדם...
(ניחר - - סדוק כפות רגליו
עיניו קודחות
שערו שיחי

פתאום צריחת שקד פורח

ערום בקור הזה - איסוף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

אחר קרשצ'נדו רב-מגדל משכנתת כפלים נסיסתו המודרגת של שָׁקף הקולות.
כדי כך, שהקורא כואב את גורלם של הנדונים-לדממה המוחלטת. שוב לא
תועיל הקריאה אלא מן איננו שומעים אתכם - / האור דועך בשעונים -

מכון לזיכרון ציבורי
INSTITUTE FOR PUBLIC PRESENCE
مؤسسة للذاكرة العامة

"אותות - תהיו

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

NEB

רשות השידור
חטיבת הביצוע

ירושלים כ" בתשרי תשל"ח
2 באוקטובר 1977

מספרנו

לכבוד
מר עזרא אוריון
בית ספר שדה
מדרשת שדה בוקר

שלום רב,
אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

מכתב מיום כ" בתשרי תשל"ח (19.9.77)

מכתב הנ"ל אל מנכ"ל רשות השידור הועבר
לטיפול. מכון תיעוד וביטוי
המכון לתיעוד וביטוי
Ezra Orion Collection
Public Art Archive

לבקשתך, הננו שולחים אליך בזה תצלום
הידיעה שהופיעה במוסף החדשות "על ספרים וספרות",
בשעה 16.05 בשבת, 17.9.77 (ה' בתשרי תשל"ח). את
הידיעה קרא קריין החדשות.

בברכה,

דן אֶכְנָן

מנהל חטיבת הביצוע

ARPILIO

ערפיליות

בספרו "ערפיליות אבק" מבטא המשורר עזרא אוריון תחושת
עולם של ביעותים של "אלם פער רעלסות". א

בדברים בפתח הספר כותב המחבר כי יש לשמוע את המילים

שביצירתו כפסי הברות וסיומות אהבים לאט וכמעט בלחש .
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

הספר ראה אור בהוצאת סרקלין .

מכון לתיעוד ירושלים
ארכיון אמנותי עזרא אוריון
מגד לתיעוד הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

ו' טבת, תש"ס
15 דצמבר, 1999

לכבוד
עזרא אוריון
מדרשת שדה בוקר
ד.נ. 84990

עזרא היקר:

אני מודה לך מקרב לב על ספרך "תהומות אבק אדם". אני בטוח שאמצא בו עניין רב.
אכן רעיונותיך ושירתך מקוריים ומעניינים.

בברכה,

פרופ' אסא כשר

אוסף עזרא אוריון
ארכיון אמנות במרחב הציבורי

Ezra Orion Collection
Public Art Archive

13/12/99